

Paradoxy evropské energetické politiky

09.července 2007 Oldřich Vlasák

Evropa vstupuje v 21. století do nové energetické sféry a energetická politika se dostává do popředí zájmu. Důvody jsou nasnadě - vedle toho, že jde o velké peníze, je zde souvislost se změnami klimatu, ropnými krizemi a válečnými konflikty v oblastech s vysokou zásobou tradičních zdrojů energií.

V současné době státy Evropské unie importují 82 % ropy a 57 % zemního plynu, čímž se dostávají na první místo mezi dovozci paliv. Poptávka po energiích navíc stále roste a infrastruktura zastarává. Odhaduje se, že během následujících 20 let dojde k 60 % nárůstu poptávky a bude muset být v oblasti energetiky vynaložen více než 1 bilion Eur. Taková situace nás Evropany vnitřně ohrožuje.

Je proto nasnadě, že se evropské instituce snaží tuto situaci řešit a prosazují společnou evropskou energetickou politiku. Hlavním tématem jsou přitom paradoxně obnovitelné zdroje energie. Pod tímto pojmem se skrývají zdroje jako solární systémy, větrné elektrárny, malé vodní a přílivové elektrárny, bioplynové stanice, vytopny na biomasu nebo energetické využívání odpadů. Evropské instituce si stanovili do roku 2020 cíl zajistit 20-ti % podíl obnovitelných zdrojů energie; to je pro ilustraci třikrát více než dnes. Při projednávání této politiky Evropský parlament dokonce žádal cíl ve výši 30 %. Otázka je, do jaké míry jsou tyto cíle reálné. Souhlasím s tím, že je důležité alternativní zdroje podporovat s přihlédnutím k možným nákladům a účelnosti investic. Musíme však brát v potaz často diskutabilní dopady na krajinu jak je tomu například u větrných elektráren. Uvědomme si také, že evropské státy nemají stejné možnosti využít potenciál obnovitelných zdrojů. Podle odhadů analytických společností proto například země Beneluxu či Finsko nebudou nikdy schopni 20 % podílu dosáhnout, nedojde-li k zásadním objevům a vývoji nových technologií.

V kontextu obnovitelných zdrojů energie je jedním z velkých evropských témat také využívání potenciálu bioenergie a biopaliv. Na evropské úrovni jsme si vytyčili cíl zajistit do roku 2010 podíl biopaliv ve výši 5,75 %. Většina států nečeká až na rok 2010 a již dnes se o povinné využívání biopaliv snaží; například Německo tuto povinnost stanovilo loni. V České republice tomu není jinak; od září tohoto roku bude stanovena povinnost přidávat dvě procenta biosložky do motorové nafty, v benzínu bude stejný podíl biolihu od příštího roku. Položme si otázku, jaký má takové rozhodnutí praktický dopad. Už letos na jaře jsme u nás doma viděli žluté květy řepky olejky, která se používá pro výrobu biolihu, zářící skoro na každém kroku. Zemědělci zaseli tuto plodinu pro bionaftu na 330 tisících hektarech, což je přibližně 13 % plochy všech polí v České republice. Abychom v roce 2010 naplnili evropský cíl, budeme doslova muset pěstovat řepku téměř všude. Nebo ji budeme muset importovat. Navíc je paradoxem, že bychom měli dle evropských politik na druhé straně bojovat proti ztrátě biodiverzity, což je další evropský úkol, takže bychom spíše měli podporovat pěstování různých plodin. Podle platného evropského práva navíc nelze nikomu bránit vyrábět výhradně minerální paliva.

Jsem přesvědčen, že pokud na evropské scéně diskutujeme o energetické politice měli bychom diskutovat nejenom o obnovitelných zdrojích, ale především o bezemisních zdrojích. Jednou z cest snižování energetické závislosti je totiž také větší využití jadra. Jaderná energie je však v Evropě velmi kontroverzním tématem, které je určitým 'tabu', o kterém se nemluví. A to je velká chyba. Další chybou je, že se nevěnuje dostatečná pozornost úsporám energie. Stávající diskuse se bohužel zaměřuje především na nabídkovou stranu problému a výrobu energií. Opomíjí se tak řízení poptávky a problematika snižování energetické náročnosti. Jak všichni víme, obecně platí, že nejlevnější energie je ta, kterou nemusíme vyrobit. V době, kdy neustále rostou ceny fosilních paliv a dalších energií, se je potřeba proto zaměřit na její úspory. Velký prostor je v tomto kontextu zejména u měst, která jsou důležitá proto, že se 75 % energie spotřebovává právě v městech zejména při vytápění, chlazení, osvětlení a veřejné dopravě. Při diskusích o evropské energetické politice bychom si proto neměli klást stále nové a sporné cíle a naopak bychom se měli opřít o názor těch, kteří mají k problémům nejbližší. A to jsou bezpochyby obce a města.